

Top 10 Hoogtepunten Italiaanse meren

Welkom bij de Italiaanse meren ...	5
De Italiaanse meren verkennen ...	6
Hoogtepunten van de Italiaanse meren.....	10
Isole Borromee	12
Noordelijk Lago Maggiore.....	14
Orta San Giulio.....	16
Como	18
Milaan	22
Verona.....	26
Centro Lago en de omliggende dorpen.....	28
Bergamo.....	30
Lago d'Iseo	32
Sirmione en zuidelijk Gardameer.....	34

De Top 10 van alles

Historische momenten.....	38
Kunstwerken.....	40
Kerken	42
Tuinen	44
Wandelingen.....	46
Fietsroutes	48
Zwemlocaties.....	50
Buitensporten	52
Italiaanse meren voor kinderen..	54
Culinaire specialiteiten.....	56
Streekwijnen	58
Festivals.....	60
Italiaanse meren zonder portemonnee.....	62
Leuke uitstapjes.....	64

Italiaanse meren van streek tot streek

Lago Maggiore en omstreken.....	68
Comomeer en omstreken.....	76
Bergamo, Brescia en het Lago d'Iseo	84
Gardameer en omstreken.....	90
Milaan en Zuid-Lombardije.....	98

Wegwijs rond de Italiaanse meren

Vervoer naar en rond de Italiaanse meren	108
Praktische informatie.....	110
Accommodatie	114
Register	118
Dankbetuiging	124
Nuttige uitdrukkingen	126
Kaartregister Italiaanse meren	128

Binnen de Top 10 zegt een positie niets over kwaliteit of populariteit. Alle items zijn wat dat betreft geheel gelijkwaardig.

Omslag voor en rug *Bellagio aan het Comomeer*

Omslag achter *Boten liggen aangemeerd voor de kerk in Lenno aan het Comomeer*

Titelpagina *Kleurrijke gebouwen aan het water in Malcesine aan het Gardameer*

De informatie in deze Capitool Top 10 Italiaanse meren wordt regelmatig gecontroleerd en aangepast. Alles is in het werk gesteld om ervoor te zorgen dat de informatie in dit boek bij het ter perse gaan zoveel mogelijk is bijgewerkt. Gegevens zoals telefoonnummers, openingstijden, prijzen, exposities en reisinformatie zijn echter aan veranderingen onderhevig. De uitgever is niet aansprakelijk voor consequenties die voortvloeien uit het gebruik van dit boek.

TOP 10 ★ Isole Borromee

Een van de eilandjes vlak bij Stresa is het mooie Isola Bella, met fraai aangelegde tuinen. Op Isola Madre, het grootste eiland, zijn botanische tuinen waar het heerlijk toeven is. Op beide eilanden zijn schitterende paleizen. Het derde eiland, Isola dei Pescatori, is een authentiek vissersdorp, terwijl het kleine Isolotto della Malghera niet veel meer biedt dan een strand.

1 Isola Bella

Vanaf het water ziet u dat dit eiland, omgetoverd tot architecturaal meesterwerk, de vorm heeft van een schip. De terrastuinen (boven) vormen de achtersteven en het paleis de boeg.

2 Palazzo Borromeo, Isola Bella

Hoogtepunt van dit barokke paleis is de statige balzaal, versierd met klassieke beelden, en de vaalroze, gestucte slaapkamer waar Napoleon verbleef met zijn vrouw Josephine.

3 Grotten, Isola Bella

De muren en plafonds van deze kamers (links), bedoeld als koel onderkomen tijdens de hete zomermaanden, zijn ingelegd met kiezelstenen, schelpen, marmer, stucwerk en paartlemoer, wat er een grotsachtig effect geeft.

4 Teatro Massimo, Isola Bella

Het hoogste punt van de tuinen van Isola Bella is een explosie van beelden en obeliskken. Het uitzicht over het meer en de bergen is in een woord geweldig.

5 Palazzo Borromeo, Isola Madre

Dit is het eerste Borromeopaleis dat op deze eilanden werd gebouwd, daterend uit de 16de eeuw. Vergeleken met het weelderige paleis op Isola Bella is het vrij bescheiden, maar binnen is het fraai met trompe l'oeils en een verzameling antieke poppen en marionetten.

6 Botanische tuin, Isola Madre

Pauwen (links) en papegaaien lopen vrij rond in deze tuin, befaamd om de bloeiende azalea's, camelia's en klimop.

7 Tuinen, Isola Bella

Deze Italiaanse tuinen vormen een piramide van tien terrassen. Witte pauwen paraderen tussen de zeldzame en exotische planten, waartussen ook beelden zijn te bewonderen.

8 Isola dei Pescatori

Dit eiland voelt als een authentiek vissersdorp. Dwaal door de keistenen straatjes, bezoek de 11de-eeuwse San Vitto-rekerk en eet een hapje in een restaurant.

EEN PARADIJSJE

Een vijfde eiland, Isolotto di San Giovanni, is niet toegankelijk voor het publiek. Ook dit was in de 17de eeuw in het bezit van de familie Borromeo. Van 1927 tot 1952 was het eilandje het onderkomen van de befaamde orkest-dirigent Arturo Toscanini. Het ligt net voor de kust bij Pallanza en is te zien vanaf de boulevard.

10 Isolotto della Malghera

Dit kleine eilandje, ook wel 'eiland der geliefden' genoemd, ligt halverwege tussen Isola dei Pescatori en Isola Bella. Er is een klein strand dat goed bereikbaar is per watertaxi of per (huur)boot.

9 Vlaamse tapijten, Isola Bella

In een galerie in het paleis hangen zeven 16de-eeuwse Vlaamse wandtapijten (boven). De levendige designs tonen eenhoorns, leeuwen en vogels.

VOOR DE TOERIST

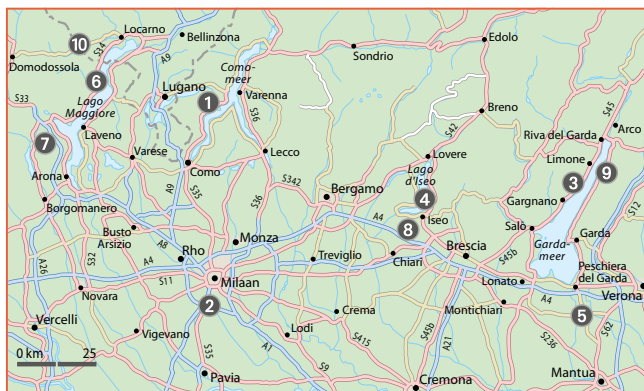
Kaart J3 ■ 0323-305566
■ www.isoleborromee.it

Isola Bella en Isola Madre: open eind maart–eind okt. dag. 9.00–17.30 uur; reserveer voor een

rondleiding, niet gratis
Isola Bella € 16;
Isola Madre € 13;
combiticket voor dezelfde dag € 21;
Isola dei Pescatori: open hele jaar

■ Op de grotere eilanden zijn versnaperingen te koop, maar niet op Isolotto della Malghera.
■ Vanaf diverse punten op het vasteland vertrekken veerboten. Stresa is het meest dichtbij.

TOP 10 Fietsroutes

Fietsen rond Menaggio

1 Rond Menaggio, Comomeer

Een van de routes die vanaf dit deel van het meer lopen omvat een klim per kabelbaan van Argegno naar Pigra. Vanaf hier kunt u omhoog klimmen door een alpenlandschap langs verdedigingswerken uit WO I naar verscheidene berghutten met geweldig uitzicht op de meren van Como en Lugano. De tocht naar beneden voert u langs de oude spoorlijn Menaggio-Portezza. Het toeristenbureau biedt informatie en fietsverhuur (blz. 28).

2 Langs de kanalen – Milaan naar de Certosa di Pavia

Verlaat Milaan via de zuidelijke buitenwijken over de jaagpaden richting Pavia. U komt 20 km lang door dorpen en langs schippers-osterie (herbergen) en rijstvelden voordat u het kartuizerklooster ziet (blz. 101).

3 Gargnano naar Limone via Tignale, Gardameer

Kaart R3

Een uitdagende route van zo'n 30 km over de steile hellingen en kronkelige wegen aan de westkant van het Gardameer. Iets ten noorden van Gargnano klimt een smal pad omhoog van het water naar het dorp Tignale (450 m boven het meer) met schitterend uitzicht. De weg brengt u nog hoger naar Tremosine. Vanaf daar is het alleen maar dalen naar Limone.

4 Rond Monte Isola, Lago d'Isola

Een ontspannen alternatief voor de zware rit omhoog naar het heiligdom op de top van de Monte (blz. 33) is de tocht van 9 km rond het eiland. Er zijn geen particuliere auto's op het eiland dus het is lekker fietsen op de goede wegen. Doe energie op met een lekkere Italiaanse maaltijd in een van de restaurants.

5 Mincio naar Peschiera del Garda

Kaart H6-G4 ■ www.valeggio.com

Deze vlakke tocht van 43 km brengt u over de Mantovaanse vlakke over rustige asfaltwegen van Mantua (Mantova in het Italiaans) naar de oevers van het Gardameer. Het is de moeite waard om af te stappen bij Borghetto sul Mincio om de lokale specialiteit, *nodo d'amore*-tortellini, te proberen. De Ponte Visconteo, de kastelen en de vele watermolens in het gebied zijn ook een bezoek waard voordat u verdergaat via Mincio naar Peschiera.

6 Cannobio naar Orrido di Sant'Anna, Lago Maggiore

Er is een leuke tocht naar het binneland vanuit Cannobio aan de noordwestkust van Lago Maggiore. Een tocht van 8 km heen en weer loopt vanaf het strand van Cannobio langs de rivier naar de Orrido di Sant'Anna, een mooie kloof en waterval. Onderweg zijn er picknickplekken, of anderszins Ristorante Sant Anna bij de waterval (blz. 47) ook een prima optie.

7 Monte Mottarone, Lago Maggiore

Kaart J3 ■ Stresa ■ 340-3572189

■ www.bicico.it

De kabelbaan vanuit Stresa omhoog brengt u naar het panoramische uitzichtpunt van Monte Mottarone (1491 m) (blz. 74). Beneden of op de top van de berg zijn fietsen te huur. Goed aangegeven paden brengen u in een paar uur naar beneden.

Prachtige uitzichten en steile paden in de Ossolavallei

8 Door de wijngaarden van Franciacorta

Vanwege de tijdsloosheid van Franciacorta (blz. 32 en 86) is dit een prachtig gebied om per fiets te verkennen. Kies een route waarop u bij een paar wijnboerderijen kunt afstappen, of geniet van een maaltijd in een van de restaurants.

Fietspad rond Malcesine

9 Rond Malcesine, Gardameer

Het toeristenbureau in Malcesine heeft zes fietsroutes rond het dorp samengesteld. Ze zijn geschikt voor alle niveaus, met een rit van anderhalf uur door olijfgaarden en langs het meer tot een freeride van 60 km op Monte Baldo. Velen maken gebruik van de kabelbaan. Het toeristenbureau heeft ook informatie over fietsverhuurders (blz. 92).

10 Door de Ossolavallei

Kaart K1 ■ www.vigezzina.com

Neem de trein naar Camedo, huur daar een fiets en laat u omlaag rollen door de valleien over landwegen en over viaducten naar Pontebrolla, waar u de trein terug kunt nemen.

TOP 10 Comomeer en omstreken

Villa del
Balbianello

Het op twee na grootste en diepste Italiaanse meer is het Comomeer, 50 km lang, op het breedste punt 4,5 km breed en in het zuiden uitlopend in twee takken. Het meer is genoemd naar de grootste stad in het zuiden, maar wordt ook wel Lario genoemd. Al eeuwenlang worden bezoekers getrokken door het blauwe water. In de Romeinse tijd had zowel Plinius de Oudere als de Jongere hier een huis, en sinds de 18de eeuw bouwden leden van de Europese adel en industriëlen hier een villa. Aan het eind van de 19de eeuw, toen de Grand Tour populair was, werden er chique hotels gebouwd; tegenwoordig komt er een combinatie van Italiaanse en buitenlandse vakantievierders en glitterati.

COMOMEER EN OMSTREKEN

1 Brunate

Een kort ritje met de kabelspoorbaan, of een steile wandeling bergopwaarts, brengt u bij het charmante dorpje Brunate (blz. 18-19). Libertyvilla's staan zij aan zij met chalets, en u hebt er een prachtig uitzicht over de stad en het meer. Ook zijn er in het dorp enkele prima restaurants. Brunate is het vertrekpunt van talloze wandelroutes, aangegeven vanaf het kabelspoorstation, waaronder een pad (30 min.) naar de Voltavuurtoren, een monument dat is opgericht vanwege de 100-jarige sterfdag van Alessandro Volta.

2 Villa Monastero, Varenna

Kaart N2 ■ Via Polvani 2 ■ 0341-295450 ■ Open mei-aug. dag. 9.30-19.00 uur; zie website voor andere maanden ■ Niet gratis ■ www.villamonastero.eu

Zoals de naam al aangeeft, is Villa Monastero gebouwd op de locatie van een oud klooster. In de 16de eeuw werd het omgebouwd tot vakantieoord, en tegenwoordig huis er een populair conferentiecentrum. In de tuinen vindt u een overweldigende verzameling plantensoorten. Ook staan er fonteinen, beelden en tempels. Het uitzicht op Pescallo op het schiereiland Bellagio is onvertroffen (blz. 28-29).

Mooi hoekje bij Villa Monastero

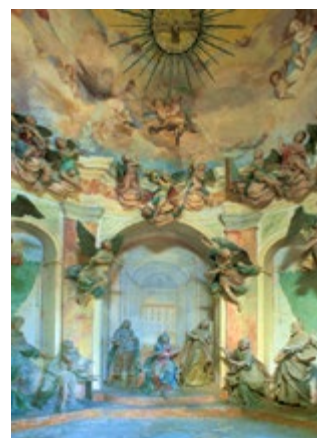

Tableau in Sacro Monte di Ossuccio

3 Sacro Monte di Ossuccio

Kaart N3 ■ Ossuccio
■ 0344-55211

Sacro Monte is omgeven door olijfgaarden en biedt een prachtig uitzicht over het water. Het is een van de negen Werelderfgoederen in Noord-Italië die op de lijst van Unesco staan. Ver weg van alle drukte leiden veertien kapellen naar het heiligdom; tableaux met levensgrote houten beelden vertellen Bijbelverhalen. In de 17de eeuw bebouwden franciscanermonniken dit terrein om de lokale bevolking te onderrichten in het katholieke geloof, niet in de protestante reformatiebeginselen die in die tijd populair waren.

En verder...

1 Arco
Kaart S2 ■ Toeristenbureau:
Viale Delle Palme 1 ■ 0464-532255
■ www.gardatrentino.it
Dit is hét klimgebied in de streek. Er is ook een 12de-eeuws kasteel.

2 Bardolino
Kaart R5 ■ Toeristenbureau:
Piazzale Aldo Moro, Bardolino ■ 045-7210078 ■ www.gardatrentino.it
In het aantrekkelijke Bardolino kunt u wijn en de lokale olijfolie inslaan (blz. 56).

3 Casa di Giulietta, Verona
Deze hommage aan Shakespeare, of aan de liefde, begon in de jaren dertig. Zoek een plekje op de muur om uw liefdesbrief op te plakken (blz. 27).

4 Torbole sul Garda
Kaart S2 ■ Toeristenbureau:
Lungolago Conca d'Oro 25 ■ 0464-505 177 ■ www.gardatrentino.it
Populair windsurfgebied. Aan de leuke haven staat een oud douane-kantoor.

5 Riva del Garda
Kaart S2 ■ Toeristenbureau:
Largo Medaglia d'Oro 5 ■ 0464-554 444 ■ www.gardatrentino.it
Aan de piazza van Riva staan fraaie gebouwen met portico's. Bij het kasteel, in het oosten, beginnen de tuinen en de lange stranden.

Vredig hoekje van Torri del Benaco

6 Ledromeer
Kaart R2 ■ www.vallediledro.com
Ledro, omgeven door bergen, is het hoogstgelegen van alle pre-alpine meren in Noord-Italië.

7 Bagolino
Kaart Q2 ■ www.bagolinoinfo.it
Het boven het Idromeer gelegen stadje is een mooi vertrekpunt voor wandelingen en skitochten. Tijdens het carnaval is er groot feest op straat met muziek.

8 Punta San Vigilio
Dit leuke plaatsje heeft een door cipressen omzoomd wandelpad en een fraai strand (tegen betaling) (blz. 51).

Fles
Bardolino

9 Desenzano
Kaart Q5 ■ Toeristenbureau:
Via Porto Vecchio 34 ■ 0309-991351 ■ Open dag.

De grootste stad aan het Gardameer heeft in de zomer een druk en gezellig nachtleven (blz. 35).

10 Torri del Benaco
Kaart R4 ■ Toeristenbureau:
Via Gardesana 5; 045-6296482 ■ Museum: Viale Fratelli Lavanda 2; 045-6296111; open april–half juni, half sept. en okt. dag. 9.30–12.30, 14.30–18.00 uur; half juni–half sept. dag. 9.30–13.00, 16.30–19.30 uur; niet gratis
Bij Castello Scaligero vindt u een limonaia (kas voor citrusvruchten) en een museum.

Parken en tuinen

Heller Garden

1 Heller Garden, Gardone
Kaart Q4 ■ Via Roma 2, Gardone Riviera, Gardameer ■ 336-410877 ■ Open maart–okt. dag. 9.00–19.00 uur ■ Niet gratis ■ www.hellergarden.com
Deze oase uit 1901 is nu eigendom van kunstenaar André Heller, die er beelden van Roy Lichtenstein en Keith Haring heeft geplaatst (blz. 45).

2 Caneva The Aquapark, Garda
Kaart R4 ■ Via Fossalta 58, Lazise ■ 045-6969900 ■ Open dag; zie website voor tijden ■ Niet gratis ■ www.canevapark.it
Dolle pret in dit waterpark aan de oostkant van het meer (blz. 54).

3 Il Vittoriale, Gardone Riviera
Kaart Q4 ■ Via del Vittoriale 12 ■ 0365-296511 ■ Open eind maart–eind okt. dag. 9.00–20.00 (eind okt.–eind maart tot 17.00) uur ■ Niet gratis ■ www.vittoriale.it
De excentrieke stijl van D'Annunzio vindt u terug in het terrein rondom zijn huis.

4 Isola del Garda
Kaart Q4 ■ 328-6126943 ■ Open mei–okt. ■ Gesloten ma ■ Niet gratis ■ www.isoladelgarda.com
Op het grootste eiland in het meer vindt u tuinen en een mooie villa.

5 Olijfgaarden, Sirmione
Stop onderweg naar de Grotte di Catullo bij de schitterende olijfgaarden (blz. 35).

6 Openbaar park, Arco
Kaart S2 ■ Viale delle Palme
Mooi park met palmen, exotische planten en mediterrane euren.

7 Parco Baia delle Sirene, Punta San Vigilio
De Sirenebaai op Punta San Vigilio is een fraaie plek met olijfbomen en een beschutte baai met zicht op de bergen (blz. 51).

8 Parco Giardino Sigurtà, Valeggio sul Mincio
Kaart R6 ■ Via Cavour 1 ■ 045-6371033 ■ Open maart–nov. dag. 9.00–19.00 uur ■ Niet gratis ■ www.sigurta.it
In dit park vol oude bomen en gazons vindt u een grote variëteit aan bloemen, zoals tulpen en geurige hyacinten.

Parco Giardino Sigurtà

9 Parco Grotta Cascata Varone, noorden van Riva
Kaart S2 ■ Via Cascata 12, Tenno, Riva del Garda ■ 0464-521421 ■ Open dag. ■ Niet gratis ■ www.cascata-varone.com
Diverse wandelpaden leiden u over de spectaculaire kloof.

10 Giardino Giusti, Verona
Kaart H4 ■ Open dag. ■ Niet gratis
In de 15de eeuw aangelegd als formeel park met fontein en schaduwwijke prieeltjes.